

UDC 930.85 (4—12)

YU ISSN 0350—7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.
INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XV

BELGRADE 1984

<http://www.balkaninstitut.com>

ΒΑΛΚΑΝΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ 1—2 Θεσσαλονίκη 1981—1983 Περιοδική έκδοση του
 Ίδρυματος μελετών Χερσονήσου του Αίμου

Да је Балканолошки институт у Солуну једна од најактивнијих институција које се баве проучавањем југоисточне Европе потврђује чињеница да је 1981. покренута и трећа публикација ове установе под насловом ΒΑΛΚΑΝΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ. На тај начин је члановима Солунског института и научницима окупљеним око њега знатно увећан простор деловања и пружена нова могућност за објављивање мањих тема за које је теже било наћи места у врло угледном *Balkan Studies*.

Од једанаест радова колико садржи први број ове публикације, чак шест представљају публиковање архивске грабе до сада углавном непознате, али и оне која је временом постала недоступна или заборављена. Имајући управу то у виду, Константин К. Хадзопулос је као свој прилог припремио превод једног дела мемоара румунског „полковника“ Јоана Соломона који је имао једну од водећих улога у револуционарним догађајима из 1821. године у подунавским кнежевинама. Давно објављени, још осамдесетих година прошлог века, ови мемоари, тако значајни за проучавање грчко-румунских веза у најосетљивијем тренутку новије грчке историје, постају изнова приступачни широј научној јавности. Години 1821. посвећен је и рад Атанасија Е. Каратанасиса који представља прилог проучавању филхеленизма код Немаца, рађен на основу извештаја аустријске полиције који се чувају у Државном архиву Венеције. Ови извештаји не осветљавају само имена неких до сада непознатих или мање познатих филхелена него говоре и о томе колико је маха узео филхеленизам у Немачкој почетком двадесетих година прошлог века. Атанасије Јорданоглу објављује и преводи петнаест караманлијских натписа који се сада налазе у дворшћу манастира Богородице „Живоносни источник“ у Цариграду. Сви објављени натписи потичу из XIX века и припадају право-

славном становништву Цариграда досељеном из Караманије (Кападокија). Како сам аутор чланка наводи у уводном делу то становништво је законом још из 1277. године било обавезно да у јавне сврхе користи турски језик. Занимљивост ових надгробних натписа лирског обележја јесте у томе да су писани грчким писменима.

Проучавање грчких православних општина у дијаспори, у новије време све више заокупља пажњу грчких историчара и филолога, а објављивање докумената представља први и неопходан корак у тим настојањима. Нашавши у овом часопису захвалан простор, Деспина Лукиду-Мавриду објављује статут Грчке православне општине у Битољу из 1896. године, општине која је припадала митрополији Пелагоније и чији је митрополит Козма саставио овај статут. То је најстарији сачувани статут Грчке православне општине у Битољу. Из околине Битоља је и непознати борац Петар Сугаракис, учесник у македонском рату и писац мемоара, које овде објављује Константин Ап. Вакалопулос.

Две „Светогорске белешке“ посветио је Константин К. Папулидис руској политици према Светој Гори, односно покушају русизације грчког манастира Есфигмена у XX веку, као и уопште словенском (српском и бугарском) присуству на Светој Гори.

Марљив посленик на истраживању грчко-српских културних веза, Јанис А. Пападријанос је за први број *Βαλκανικά Συμμεϊκτα* приредио библиографију југословенских студија о источној кризи (1875—1878) за 1978—1980. годину.

Од већих студија, на првим странама часописа читамо чланак Евангелиса Н. Кирјакудиса о ктитору храма Св. Бесребрника у Касторији. Следећи L. Naderman-Misguich, Кирјакудис доводи у везу представу ктитора Теодора Лимниотиса која се налази на јужном зиду северног брода с представом

монаха Теофила, такође Лимниотиса, са западног зида јужног бродо цркве, те убедљивом аргументацијом показује да је реч о једној истој личности.

Не студије, него праве мале монографије представљају прилози Георгије Јоаниду-Бицијаду о покушајима индустријализације Турске за време Кемала Ататурка (1923—1938), и Теане Н. Цјовариду о развоју структуре албанске економије у раздобљу 1939—1978. године.

Ако је први број часописа ВАЛКАНИКА ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ био намењен грчким научницима и оним страним који могу да читају на грчком, појава кратких резимеа на светским језицима у другом броју који је изишао две године касније сведочи о лепом одјеку што су га балканске мисцеланеје имале на ширу научну публику. У другом броју можемо читати следеће прилоге: Василики Папуља „Стара Тракија као историјско јединство“ Константин Папулидис „Арсеније Грк“; Георгија Јоаниду-Бицијаду „Аспекти пољопривредног питања у Тесалији средином деветнаестог века“; Константин Сволупулос „Пресудни чиниоци иредентистичке политике Грчке: пример револуције на Криту (1866—1869)“; Јоанис А. Пападријанос „Преводи старих грчких текстова на српски од Панајотиса Папакостопулоса (1873—1881)“; Константин Ап. Вакалопулос „Европске прилике и њихов економски одјек на трговачки живот Солуна и Кавале за време источне кризе (1875—1878) и у наредним годинама“; исти, „Облици

пљачкашке делатности у Македонији након устанка 1878. године“; Теано Н. Цјовариду „Дуализам у Југославији“; Константин К. Папулидис „Русија и грчки устанак 1821—22“ (поводом скорашњег објављивања грабе из архива Министарства иностраних послова Русије); Стефан Пападопулос „Институт за проучавање балканског полуострва у Солуну и његов допринос изучавању историје Кипра.“

Задржаћемо овде неколико тренутака пажњу на рад В. Папуље „Стара Тракија као историјско јединство“ који је раније био објављен на немачком у *Balkan Studies* (том XVIII, бр. 2, Солун 1977). Оно што представља особеност и посебну вредност рада јесте то што Папуља методолошки преиспитује резултате постигнуте у тракологији за последњих неколико деценија, постављајући границе свакој од појединих дисциплина које имају за предмет Тракију и које све заједно сачињавају тракологију као део *Altertumswissenschafta*. Чињеница да је тракологија, схваћена као национална наука једног народа, већ извесно време одвојена од науке о антици не стоји у директној пропорцији са тако добијеним резултатима. Њено осамостаљивање као научне дисциплине допринело је да се и сам предмет изучавања посматра као историјска целина. Василики Папуља је показала да за то не постоје методолошки услови.

Мирослав Вукелић

REVUE DES ETUDES SUD-EST EUROPEENNES, tome XX/2,3,
XXI/2, Bucarest 1982—1983.

Разноврсни прилози у свакој од четири свеске, које се редовно публикују у току једне године, односе се на културноисторијске, књижевностисторијске, лингвистичке, економске, дипломатске и друге области научног сагледавања од

носа у животу и друштвеним кретањима народа југоисточне Европе. Не могу се, наравно, у оквире једног приказа свести све расправе многих значајних питања. Стога ћемо се овде задовољити одабраним и сумарним прегледом нај-